Wyłącznie do użytku służbowego

BK II 0913/4/2006

Pabianice 01.03.2006r.

P R O T O K Ó Ł

z kontroli przeprowadzonej od 20 do 24 lutego 2006 roku przez inspektora kontroli wewnętrznej Starostwa Powiatowego w Pabianicach Janusza Małkusa w Domach Pomocy Społecznej w Konstantynowie i Pabianicach.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie Zarządzenia Nr 7/06 Starosty Pabianickiego z dnia 16 lutego 2006 roku w sprawie upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.

Zakresem kontroli objęto przekazywanie depozytów po zmarłych pensjonariuszach nie posiadających spadkobierców lub rezygnacji spadkobierców z nabycia praw do spadku na rzecz Skarbu Państwa i gmin.

Dyrektorem Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie jest od 06.12.1991 roku mgr Hubert Kowalski.
Dyrektorem Domu Pomocy Społecznej w Pabianicach jest od 01.03.1985 roku Maria Chmielewska.

W ramach prowadzonej działalności przez Domy Pomocy Społecznej , na w/w Domach spoczywa obowiązek przechowywania depozytów pensjonariuszy , w tym przechowywania depozytów pieniężnych na rachunkach bankowych.
W przypadku śmierci pensjonariuszy , którzy nie pozostawili spadkobierców lub spadkobier--cy zrezygnowali z nabycia praw do spadku spadkobiercę ustawowego wskazują przepisy art. 935 § 3 Ustawy Kodeks Cywilny.
Zgodnie z w/w artykułem , gdy spadkodawca nie pozostawił ani małżonka , ani żadnych krewnych , wówczas cała masa spadkowa przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiorcy ustawowemu.
Do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 14 lutego 2003 roku o zmianie ustawy Kodeks Cywil--ny i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2003r. Nr 49 , poz. 408) , tj. do dnia 25 września 2003 roku spadkobiercą ustawowym był Skarb Państwa.
W związku z powyższym , w przypadku śmierci spadkodawców , o których mowa powyżej przed dniem 25 września 2003 roku pozostawione przez nich np. depozyty powinny być przekazywane na rzecz Skarbu Państwa.
Zgodnie z art. 1025 § 1 Ustawy Kodeks Cywilny sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę.
Złożenie w/w wniosków z uwagi na wskazane poniżej przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2004 roku o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2004r. Nr 14 , poz. 114) leży w interesie Domów Pomocy Społecznej.
Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt. 1 cytowanej powyżej ustawy – nie ustalenie należności Skarbu Państwa , jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicz--nych albo ustalenie takiej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych.
Zgodnie z art. 6 pkt. 1 w/w ustawy – nie przekazanie do budżetu w należnej wysokości pobra--nych dochodów należnych Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego albo nieterminowe przekazanie tych dochodów jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych

Jak wynika z wymienionych przepisów na str. 1 niniejszego protokołu podstawą ustalenia i przekazania depozytów po osobach zmarłych nie posiadających spadkobierców lub rezygna--cji spadkobierców z nabycia praw do spadku , ustalenie i przekazanie należności na rzecz Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego (gmin) powinno mieć miejsce na pod--stawie postanowienia sądu o nabyciu spadku przez Skarb Państwa lub gminy.
Do dnia 16.03.2004 roku obowiązujący nadal Dekret z dnia 18 września 1954 roku (Dz. U. z 1954r. Nr 41 , poz. 184) o likwidacji nie podjętych depozytów i nie odebranych rzeczy rzeczy regulował przejście na własność Skarbu Państwa depozytów przez osoby uprawnione do ich odbioru.
W art. 6 Dekretu upoważniono Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia orga--nów właściwych do orzekania o przejściu depozytów na własność Skarbu Państwa oraz zasady likwidacji i tryb postępowania tych organów z depozytami.
Ostatnim rozporządzeniem wskazującym organ właściwy do orzekania o przejściu depozytów na własność Skarbu Państwa było Rozporządzenie Rady Ministrów z 16 marca 1971 roku w sprawie orzekania o przejściu depozytów na własność Państwa (Dz. U. z 1971r. Nr 7 , poz.78)
Zgodnie z § 1 ust. 2 tego rozporządzenia o przejściu nie podjętych depozytów na własność
Państwa , znajdujących się w takich instytucjach jak Domy Pomocy Społecznej orzekały na wniosek tych instytucji właściwe ze względu na ich siedziby urzędy skarbowe.
W dniu 16.03.2004 roku Trybunał Konstytucyjny orzekł , że art. 6 Dekretu i rozporządzenie wydane na podstawie art. 6 dekretu są niezgodne z Konstytucją.
Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego własność należy do konstytucyjnie chronionych praw człowieka , które mogą być ograniczone jedynie w drodze ustawowej.
Kwestia przejścia depozytu na rzecz Państwa wymaga dopuszczenia w każdym przypadku możliwości kontroli sądowej orzeczeń o takim przejściu.
Pismo Ministerstwa Finansów z dnia 22.04.2004 roku kierowane do Izb Skarbowych , doty--czące orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego jest załącznikiem nr 1 do protokołu z kontroli.
W związku z uznaniem przez Trybunał Konstytucyjny art. 6 Dekretu z 18.09.1954 roku za nie zgodny z Konstytucją powstał problem z jednoznacznym określeniem podmiotu właściwego do reprezentacji Skarbu Państwa w sprawach dotyczących dziedziczenia ruchomości.
Zgodnie z pismem Delegatury Ministra Skarbu Państwa w Łodzi z dnia 27 lipca 2005 roku skierowanym do Zespołu Radców prawnych Starostwa Powiatowego (załącznik nr 2 do pro--tokołu z kontroli) wskazano , że nie podjęte depozyty po zmarłych przed dniem 25.09.2003 roku pensjonariuszach Domów Pomocy Społecznej przejmie Dyrektor Delegatury z chwilą otrzymania postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku przez Skarb Państwa.
W/w pismo stanowiło odpowiedź na podjęte na początku 2005 roku działania Zespołu Rad--ców (konsultacje z Departamentem Prawnym Ministra Finansów i Delegaturą Ministra Skarbu Państwa , pismo z 18.03.2005 roku w sprawie podjęcia działań celem przejęcia de--pozytów na rzecz Skarbu Państwa).
Zgodnie z obowiązującym nadal Dekretem z 18.09.1954 roku:

a) art. 2 – Depozytami w rozumieniu dekretu są sumy pieniężne , papiery wartościowe i rze--czy złożone do depozytu , na zachowanie albo jako kaucja lub wadia , dowody rzeczowe i przedmioty zatrzymane , co do których zapadło prawomocne orzeczenie o wydaniu ich uprawnionemu oraz rzeczy znalezione lub inne cudze rzeczy pozostające we władaniu instytucji,
b) art. 3.1 – Instytucje w których znajdują się nie podjęte depozyty , obowiązane są wezwać osoby uprawnione do ich odbioru oraz wskazać tym osobom skutki niepodjęcia,
c) art. 4.1 – Termin podjęcia rzeczy znalezionych wynosi 1 roku , a dla podjęcia innych

depozytów 2 lata od dnia doręczenia wezwania osobie uprawnionej do odbioru , w przy--padku zaś niemożności doręczenia – od dnia zwrotu wezwania bądź stwierdzenia niemoż--ności.

W kontrolowanych Domach Pomocy Społecznej w Pabianicach oraz Konstantynowie nie--odebranymi depozytami po osobach zmarłych są depozyty pieniężne przechowywane na oprocentowanych rachunkach bankowych.

Do czasu zmiany art. 935 § 3 Ustawy Kodeks Cywilny , tj. do dnia 25 września 2003 roku Dom Pomocy Społecznej w Pabianicach sukcesywnie przekazywał depozyty po osobach zmarłych , które nie pozostawiły spadkobierców lub spadkobiercy zrezygnowali z nabycia praw do spadku Urzędowi Skarbowemu w Pabianicach na podstawie składanych wniosków dotyczących przekazania nie podjętych depozytów na rzecz Skarbu Państwa.

Po nowelizacji Kodeksu Cywilnego , w dniu 31.08.2004 roku Dom Pomocy Społecznej w Pabianicach wystąpił z wnioskiem do Urzędu Skarbowego w Pabianicach o przekazanie na rzecz Skarbu Państwa depozytów po 8 zmarłych pensjonariuszach na łączną kwotę 2.084,54 zł. Powyższe depozyty nie zostały przyjęte przez Urząd Skarbowy , który w uzasadnieniu nie przyjęcia depozytów przesłał jednostce pismo Ministerstwa Finansów z 22.04.2004 roku, stanowiące załącznik nr 1 do niniejszego protokołu.

Dom Pomocy Społecznej w Konstantynowie realizując polecenia pokontrolne po kontroli przeprowadzonej w miesiącu sierpniu 2003 roku , złożył 27.10.2003 roku do właściwego z uwagi na siedzibę jednostki Urzędu Skarbowego w Pabianicach wniosek , łącznie z załączo--ną do niego dokumentacją o przekazanie depozytów na rzecz Skarbu Państwa.

Zgodnie ze złożonym wnioskiem przekazanie dotyczyło depozytów po 47 zmarłych pensjo--nariuszach , na łączną kwotę 107.335,79 zł.

Duża ilość depozytów do przekazania miała związek z niedotrzymywaniem przez jednostkę terminów w okresach przed złożeniem w/w wniosku , o których mowa w cytowanym wyżej art. 4.1 Dekretu z 18.09.1954 roku , np. powyższy wniosek obejmował również depozyty po osobach zmarłych w połowie lat 90 – tych.

Pismem Urzędu Skarbowego w Pabianicach z dnia 30.09.2004 roku , będącym odpowiedzią na w/w wniosek z 27.10.2003 roku powiadomiono jednostkę o nie przyjęciu depozytów.

W uzasadnieniu Urząd Skarbowy powołał się na przepisy cytowanych na str. 1 niniejszego protokołu art. 935 § 3 i art. 1025 § 1 Ustawy Kodeks Cywilny , tj. konieczności przeprowa--dzenia postępowań sądowych na wnioski jednostki o stwierdzenie nabycia spadków przez Skarb Państwa , wskazując także przedstawiciela Skarbu Państwa , który może zostać wezwany przez sąd do udziału w postępowaniu spadkowym w osobie przedstawiciela Naczelnika Urzędu Skarbowego.

Pismo Urzędu Skarbowego w Pabianicach z dnia 30.09.2004 roku jest załącznikiem nr 3 do protokołu z kontroli.

W trakcie trwania kontroli sprawdzano dokumentację dotyczącą nie podjętych depozytów jak: powiadomienia (wezwania) kierowane do osób upoważnionych do odbioru depozytów po zmarłych pensjonariuszach , pisma w/w osób o rezygnacji z nabycia praw do spadku, dokumenty stwierdzające , że zmarli pensjonariusze nie posiadali rodzin.

Zgodnie z postanowieniami cytowanego na str. 2 protokołu z kontroli art. 3.1 Dekretu z dnia 18.09.1954 roku kontrolowane jednostki powiadamiały osoby uprawnione do odbioru depo--zytów po zmarłych pensjonariuszach oraz wskazywały w powyższych powiadomieniach skutki nie podjęcia depozytów , tj. przekazanie depozytów po upływie terminu określonego w art. 4.1 na rzecz Skarbu Państwa.

Jako przykład takich powiadomień , załącznikiem nr 4 do protokołu z kontroli są powiado-

-mienia z załączonymi pocztowymi potwierdzeniami nadania Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie z 12.05.1999 roku i 23.11.2000 roku oraz Domu Pomocy Społecznej w w Pabianicach z 09.12.2004 roku.
W trakcie kontroli wskazano , że informacje dotyczące skutków niepodjęcia depozytów po osobach zmarłych po dniu 25 września 2003 roku zawarte w powiadomieniach powinny wskazywać zgodnie z art. 935 § 3 Ustawy Kodeks Cywilny gminę (miasto Pabianice lub Konstantynów) jako spadkobiercę ustawowego , a nie nadal Skarb Państwa.
Dom Pomocy Społecznej w Pabianicach przesyłał powiadomienia do potencjalnych spadko--bierców w terminach 2 – 4 tygodni po śmierci pensjonariusza , w przypadku braku odpo--wiedzi , przesyłano powtórne powiadomienie z reguły w okresie miesiąca od przesłania pierwszego powiadomienia.
W Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie w wielu przypadkach powiadomienia prze--syłane w okresie kilku miesięcy od dnia śmierci pensjonariusza , np. powiadomienia dla potencjalnych spadkobierców po pięciu zmarłych pensjonariuszach w miesiącach: kwiecień, czerwiec , lipiec , sierpień , grudzień 2005 roku do dnia zakończenia kontroli nie zostały doręczone adresatom (brak potwierdzeń nadania).
W przypadku małych kwot depozytów pozostawionych przez zmarłych pensjonariuszy kon--trolowanych jednostek częstym zjawiskiem jest brak jakichkolwiek reakcji adresatów powiadomień.
W Domu Pomocy Społecznej w Pabianicach , gdzie przeważają depozyty po zmarłych pensjonariuszach w kwotach nie przekraczających 1.000,00 zł (60 takich depozytów na 64 depozyty po zmarłych w okresie od 01.04.2002 roku do 31.12.2005 roku) w 38 przypadka--kach brak odpowiedzi na przesłane powiadomienia , w tym trzy zwroty powiadomień.
W czterech przypadkach brak rodziny , w siedmiu powiadomienia o toczących się postępo--waniach sądowych celem nabycia spadku po zmarłych pensjonariuszach.
Potencjalni spadkobiercy nie mają obowiązku powiadamiania o rozpoczętych postępowa--niach spadkowych , dlatego mogą występować przypadki , że jedyną informacją o postępo--waniu spadkowym jest postanowienie sądu o nabyciu spadku.
W piętnastu przypadkach potencjalni spadkobiercy zrezygnowali z nabycia praw do spadku, w tym osiem rezygnacji złożonych na piśmie , pozostałe to rezygnacje telefoniczne , potwier--dzone notatką sporządzoną na kopii powiadomienia , z datą rezygnacji i podpisem osób przyjmujących zawiadomienie o rezygnacji ze spadku.
Wykaz nieodebranych depozytów po zmarłych pensjonariuszach Domu Pomocy Społecznej w Pabianicach , zawierający 64 nazwiska zmarłych pensjonariuszy , daty ich zgonu , kwoty depozytów wg stanu na 22.02.2006 roku oraz informacje o: braku odpowiedzi na powiado--mienia , sprawy w sądzie , rezygnacje z nabycia praw do spadku , brak rodzin jest załączni--kiem nr 5 do protokołu z kontroli.
Ogółem kwota nie podjętych depozytów po zmarłych pensjonariuszach wynosi 28.075,42 zł, w tym 3.323,81 zł (13 depozytów) to depozyty po osobach zmarłych przed dniem 25 wrześ--nia 2005 roku.
Biorąc pod uwagę brak konieczności kilkakrotnego powiadamiania o depozytach oraz ustalony w art. 4.1 Dekretu z 18.09.1954 roku termin przekazania depozytów na rzecz Skarbu Państwa i gmin , wymienione wyżej 13 depozytów powinno być aktualnie objęte postępowaniem sądowym o ich przekazanie na rzecz Skarbu Państwa.
Na dzień zakończenia kontroli nie występowała jeszcze konieczność rozpoczęcia postępo--wań o przekazanie depozytów na rzecz gminy miasta Pabianice.
Natomiast do końca bieżącego roku należało by rozpocząć 27 takich postępowań (aktualnie

brak informacji o toczących się postępowaniach w sprawie nabycia spadku przez rodziny zmarłych) , kwota depozytów pozostawiona przez w/w 27 osób wynosi wg stanu na dzień 22.02.2006 roku – 8.166,30 zł.
W Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie wg stanu na dzień 31.12.2005 roku są depozyty po 72 zmarłych pensjonariuszach w okresie od 24.05.1994 roku do końca 2005 roku na łączną kwotę 225.600,20 zł , w tym 60 depozytów po osobach zmarłych przed 25 września 2003 roku na kwotę 169.259,68 zł.
W przypadku bardzo małych kwot pozostawionych depozytów , nie wysyłano powiadomień, dotyczyło to pięciu zmarłych osób w latach 90 – tych , w dwóch przypadkach toczą się pos--tępowania o nabycie spadku przez rodziny zmarłych (osoby zmarłe w 2002 roku) , w 16 przypadkach brak rodzin zmarłych pensjonariuszy , w 40 przypadkach brak odpowiedzi na przesłane powiadomienia , w tym 12 zwrotów korespondencji oraz cztery rezygnacje z naby--cia praw do spadku.
Odnosząc się do braku powiadomień w przypadku małych kwot pozostawionych depozytów, art. 3.1 Dekretu z 18.09.1954 roku , wskazuje na przesyłanie takich powiadomień bez wzglę--du na kwotę pozostawionego przez zmarłych depozytu.
Wykaz nieodebranych depozytów po zmarłych pensjonariuszach Domu Pomocy Społecznej w Konstantynowie wg stanu na dzień 31.12.2005 roku jest załącznikiem nr 6 do protokołu z kontroli.
Wykaz przedstawia nazwiska zmarłych pensjonariuszy (40 zmarłych osób jeszcze w latach 90 – tych) , daty ich zgonu oraz kwoty pozostawionych depozytów.
W praktyce wszystkie depozyty po osobach zmarłych przed dniem 25 września 2003 roku oprócz w/w depozytów dwóch osób , gdzie trwają postępowania spadkowe powinny już być objęte postępowaniami o przekazanie depozytów na rzecz Skarbu Państwa.
Wszystkie powiadomienia o depozytach osób zmarłych w 2004 roku oraz jednej osoby zmarłej po 25 września 2003 roku , łącznie 6 powiadomień przesłano dopiero na początku 2005 roku (aktualnie brak odpowiedzi adresatów na powyższe powiadomienia) , zatem termin rozpoczęcia postępowań o przekazanie depozytów na rzecz gminy miasta Konstan--tynów upływa na początku przyszłego roku.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książkach kontroli Domów Pomocy Społecznej w Pabianicach i Konstantynowie.

Protokół sporządzono w 4 jednobrzmiących egzemplarzach.

Kontrolowane jednostki mogą złożyć zastrzeżenia w formie pisemnej do faktów ujętych w protokole w terminie 3 dni od dnia podpisania protokołu oraz wyjaśnienia do ustaleń zawartych w protokole w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu.

Podpisy osób reprezentujących kontrolowane jednostki

DYREKTOR
Hubert Kowalski
Otrzymałem 2006-03-09

DYREKTOR
Domu Pomocy Społecznej
w Pabianicach
Maria Chmielewska
Otrzymałam 13.03.2006 r.

Podpis kontrolującego

INSPEKTOR
KONTROLI WEWNĘTRZNEJ
mgr Janusz Małkus